

En historisk vandring längs Fabriksgatan

FABRIKSGATAN

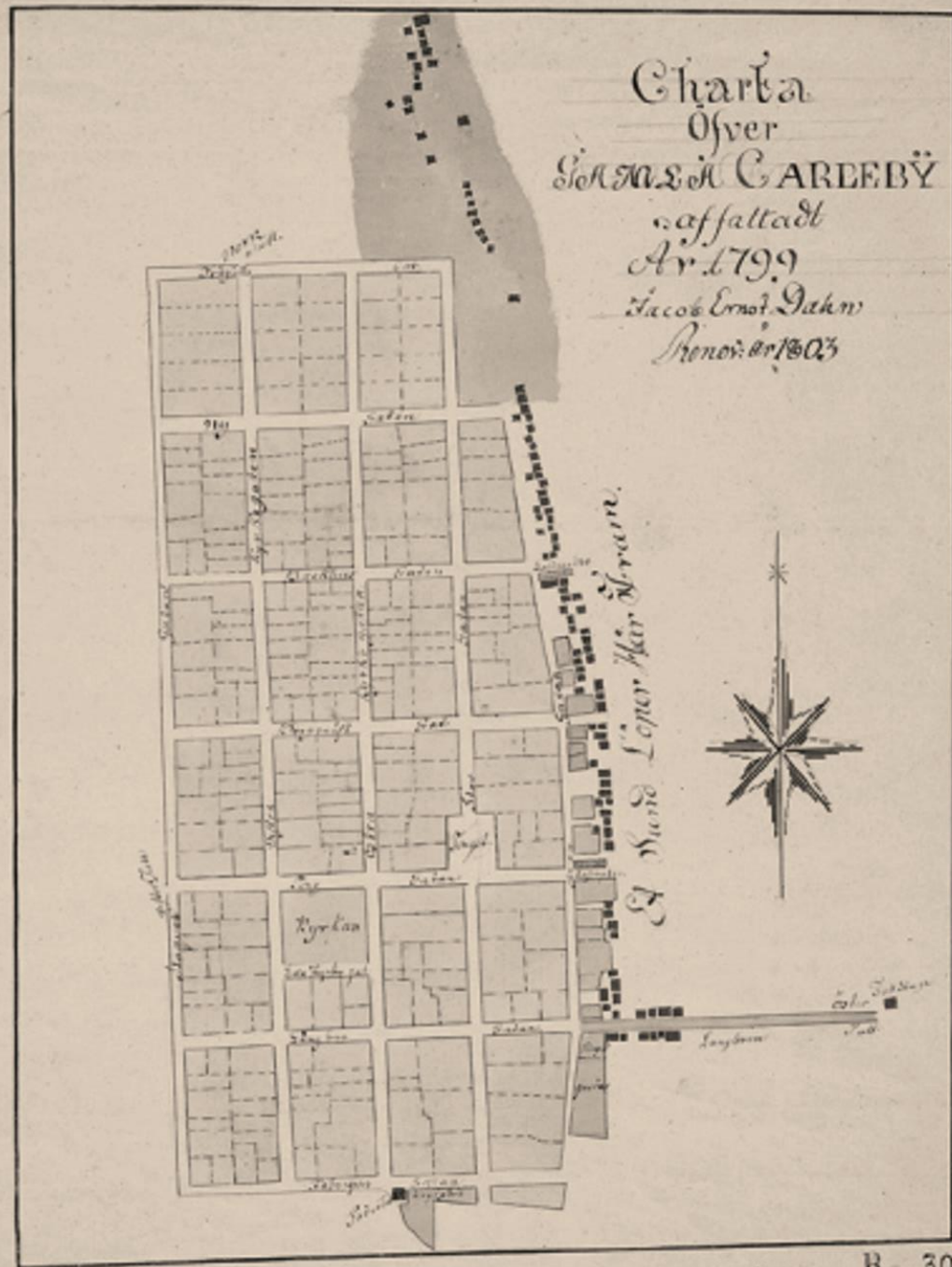
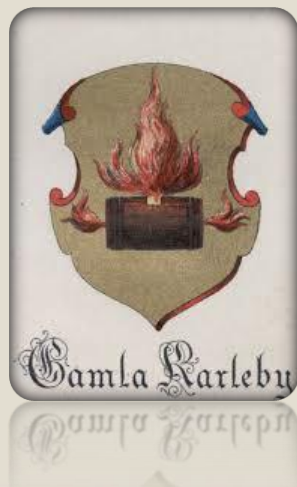
1799-2025

Från Sundet till Sandhagen

Rivning och Nybyggnad

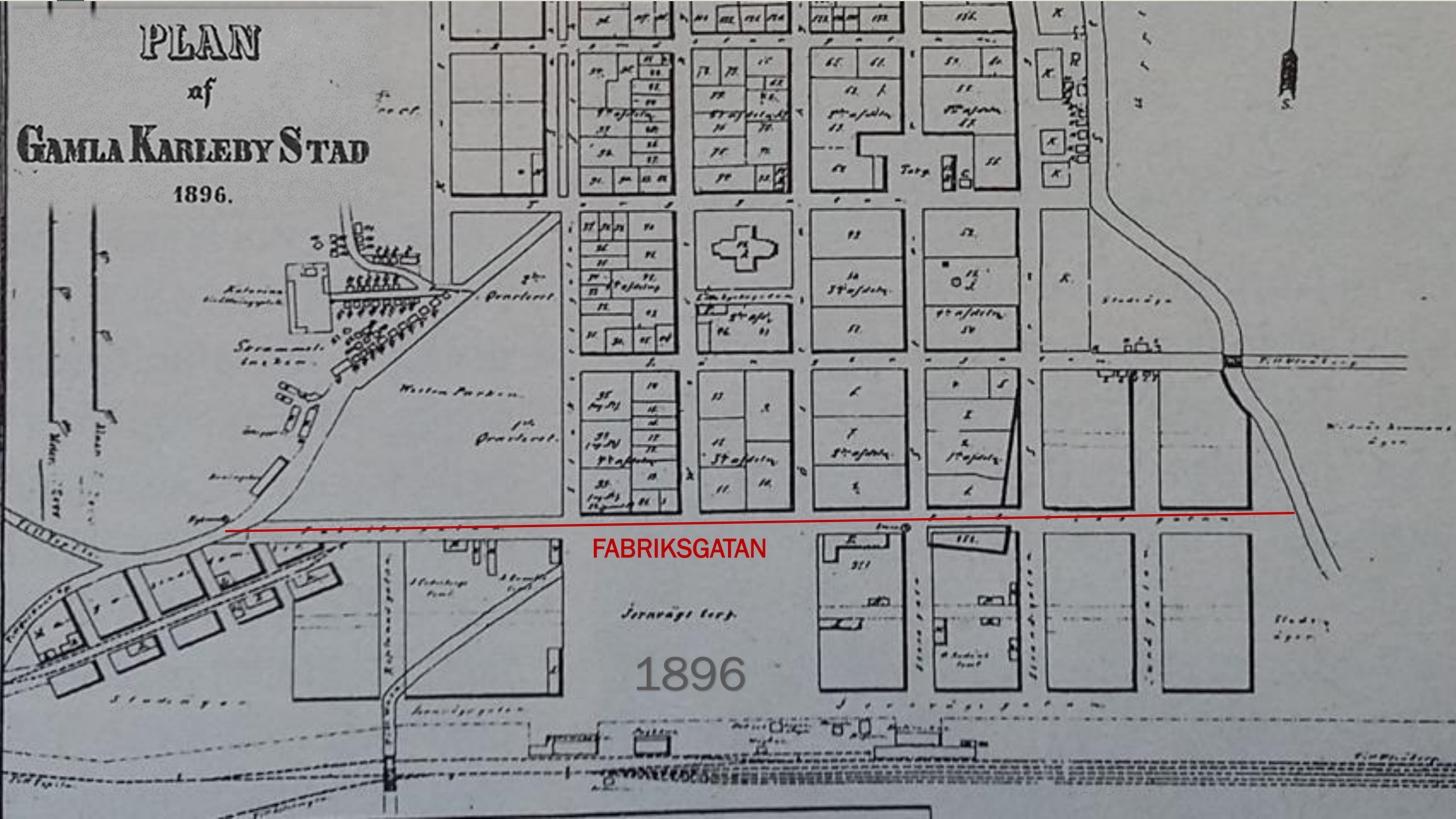
Lars-Eric Thylin / 2025

År 1799 är
Fabriksgatan stadens
sydligaste gata och
ligger i utkanten av
stadsplanen.

PLAN af GAMLA KARLEBY STAD

1896.

FABRIKSGATAN

1896

Tobaksfabriken 1763

Vy från Storgatan
Tobaksfabriken t.h.
senare KPO:s fastighet

*I hörnet av
Fabriksgatan och
Storgatan verkade
Karlebys första och
mest långlivade
tobaksfabrik*

Fabriken grundades av
bl.a. Anders Roos,
Joakim Kyntzell, Rahms
bröderna, Riska och
Lithen

*Fabriken byggdes år 1763 och
Fabriksgatan fick sitt namn efter
tobaksfabriken.*

*Bilden är tagen år 1900 före
samskolans tillbyggnad.
Observera vattenposten i hörnet.*

1970-talet

Fabriksgatans bro

Vid tiden då
Fabriksgatan inte
hade biltrafik över
Sundet

Denna bro
(Pikkusilta) byggdes
med talkokrafter år
1945

1949

Fabrikgatans bro 1949

Fabriksgatan

Savolainens hus

Meeri Savolainen
mjölk- och kolonial-
varuhandel
1945-1955

(Halpa Halli)

Ingen biltrafik över
Sundet

Savolainens hus

Fabriksgatan

Nuvarande Halpa Halli

Järnhandel HAKA

Hörnet av Fabriks-
och
Ristrandsgatan

1962

Före Chydenia
köpcentrets tid

Post- och telegrafhuset

Fabriks- och Strandgatans korsning

1957
Peter Slotte

KPO på "KPO-
backen" före
varuhusets
bygge

KPO varuhusets bygge

Även
”Forsströmska”
huset är under
byggnad i
bakgrunden

KPO:s affärshus

Tidigare tobaksfabrikens tomtområde

KPO – Chydenia köpcenter - Rosso

1962

Sokos / KPO

"KPO-backen"

KPO-backen 1970-tal

Strand- och fabriksgatan 1967

Informationsskylt
gällande avstånd
från Jakobstad
36 km

1981

Strand- och
Fabriksgatan

TV-Store
Pikapesu

Vy 1957

Bild: Peter Slotte/KHRM

Kailas hus – Strandgatan (Mediakulma)

Byggt 1912 för veterinär Bruno Miller enligt arkitekt Runar Eklunds ritning. Huset har senare ägts av Kauppiaitten Osakeyhtiö och av domare Pekka Kaila..(KHRM)

Livlig byggverksamhet
Gkby Bilaffär
Sokos varuhus

Kailas hus

Hörnet av Fabriks-
och Strandgatan

Livlig trafik på KPO-
backen

Leo Torppa

Kassatalo

Böhmska huset
Byggt 1829
Revs 1980

Boehmska huset
Storgatan 6
Revs 1980

Bild: Leo Torppa

1900

Gamlakarleby
Kokkola

Elementarskolan.
Alkoiskoulu.

Ruotsal. alkeiskoulu.
Elementarskolan.

Kokkola - Gamlakarleby.

Ritad av arkitekt L.J.Lindqvist 1866
Förstorad enligt ritningar av C.F. Rosqvist
1888

Centrumhus-
hållens
vattenpost vid
Fabriksgatan
invid
Samskolan

Gamlakarleby Sv. Samskola

Gamlakarleby svenska samlyceum (GSSL)
storgatan (biblioteket)

Gamla samskolan

Branden 1990

Den gamla Elementarskolan '
blev lågornas rov

Hörnet av Fabriks- och Storgatan

Gamlakarleby Sparbank och
Niemis nybygge i bakgrunden
1940-1950 talet

Hörnet av Fabriks- och Storgatan

Gamlakarleby Sparbank

Hörnet av Fabriks- och Storgatan

KPO:s affärshus - Tidigare Järnvägshotellet - Storgatan

Pohjanmaan
Pikatuokku

Pohjanmaa Oy partihandel mittemot järnvägstorget

Pohjanmaan Tukkuilike (Anttila)

Kvartersrivningarna på 1980-talet

Anttila gick i konkurs 2016

Två rivna trähuskvarter

N:6 17531 KOKKOLA —
GAMLAKARLEBY

Huset här ovan var redan dömt att förstöras när det i sista stund räddades. Det skall nu rivas och flyttas till Fölisön vid Helsingfors, där det kommer att byggas upp som ett småborgarhus från 1700-talet.

Viitalas hus och AkkuTeho
Nuv. Viitakulma

Viitalas hus,
gårdssidan

Fabriks- och G.Adolfsгатans hörn – nuv. Viitakulma.
Busshållplats invid gatan.

2023/1/13 12:00

Viitakulma, byggd 1959

Figarol-katten av Sandkvist 1961

Wentins hus (Akku-Teho)

Byggd 1827

FBK uppvisning på
Järnvägstorget

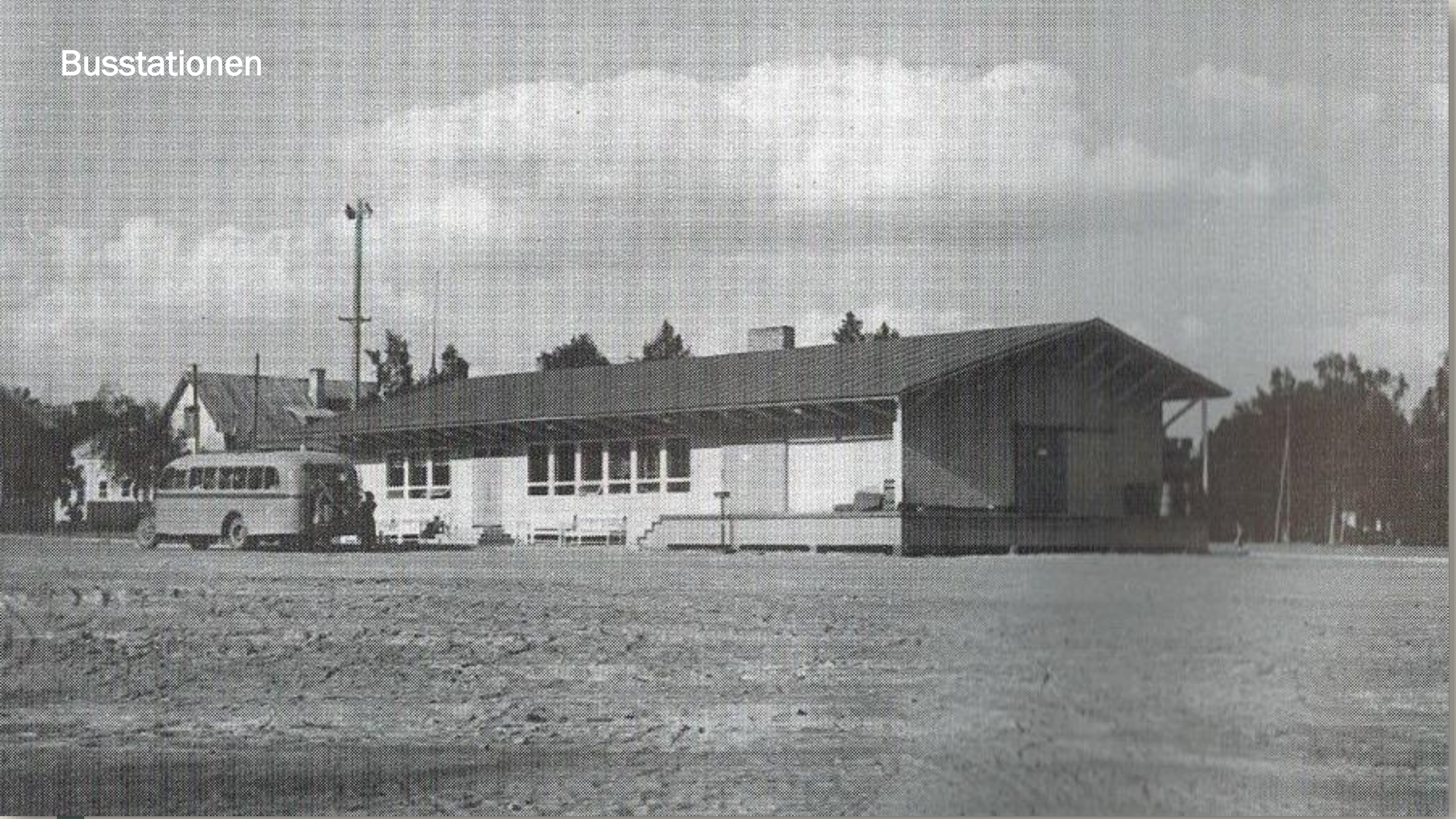

Ryska trupper på Järnvägstorget 1915/1917

Busstationen

Busstationen 1956

Peter Slotte ©

Busstationen 1966

photo Kristian Nikolai

Busstationen 1966

Busstationen 28.10.2024

Busstationen i väntan på rivning
Bild 6.1.2025

Busstationen rivs ur vägen för
nytt hotellbygge
Bild 21.1.2025

Busstationens rivning klar
14.2.2025

Bild 1960 / Peter Slotte

Einar Cederbergs hus

Kesko Oy partihandel

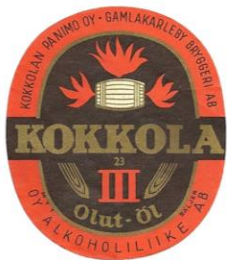

Hörnet av Fabriksgatan och Vasavägen

Gamlakarleby
Bryggeri

Gamlakarleby Bryggeri 1959

Gamlakarleby Bryggeri på Skrammelbacken före
byggnaderna revs. K.H.Renlunds museum.

Rodenska huset
"Svenska Gården"

Byggt 1924 / Konsul Astley Rhodén
FBK verkade i källarvåningen

Svenska Gården i
Gamlakarleby

Huset brann 1974

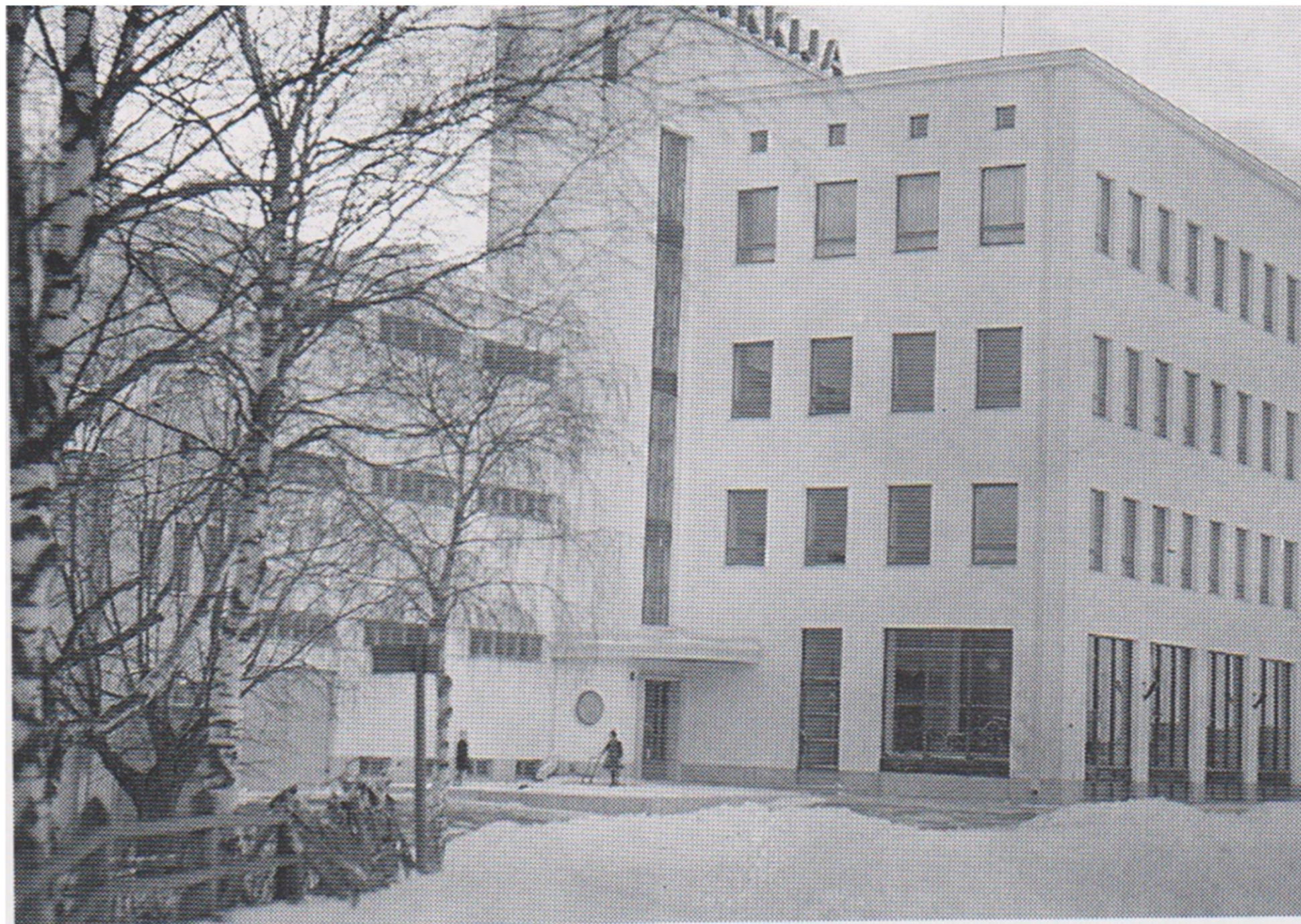
Hud- och
Skinnkompaniets
byggnad.
Byggt 1941
(K.J.Ahlskog)

Hankkija

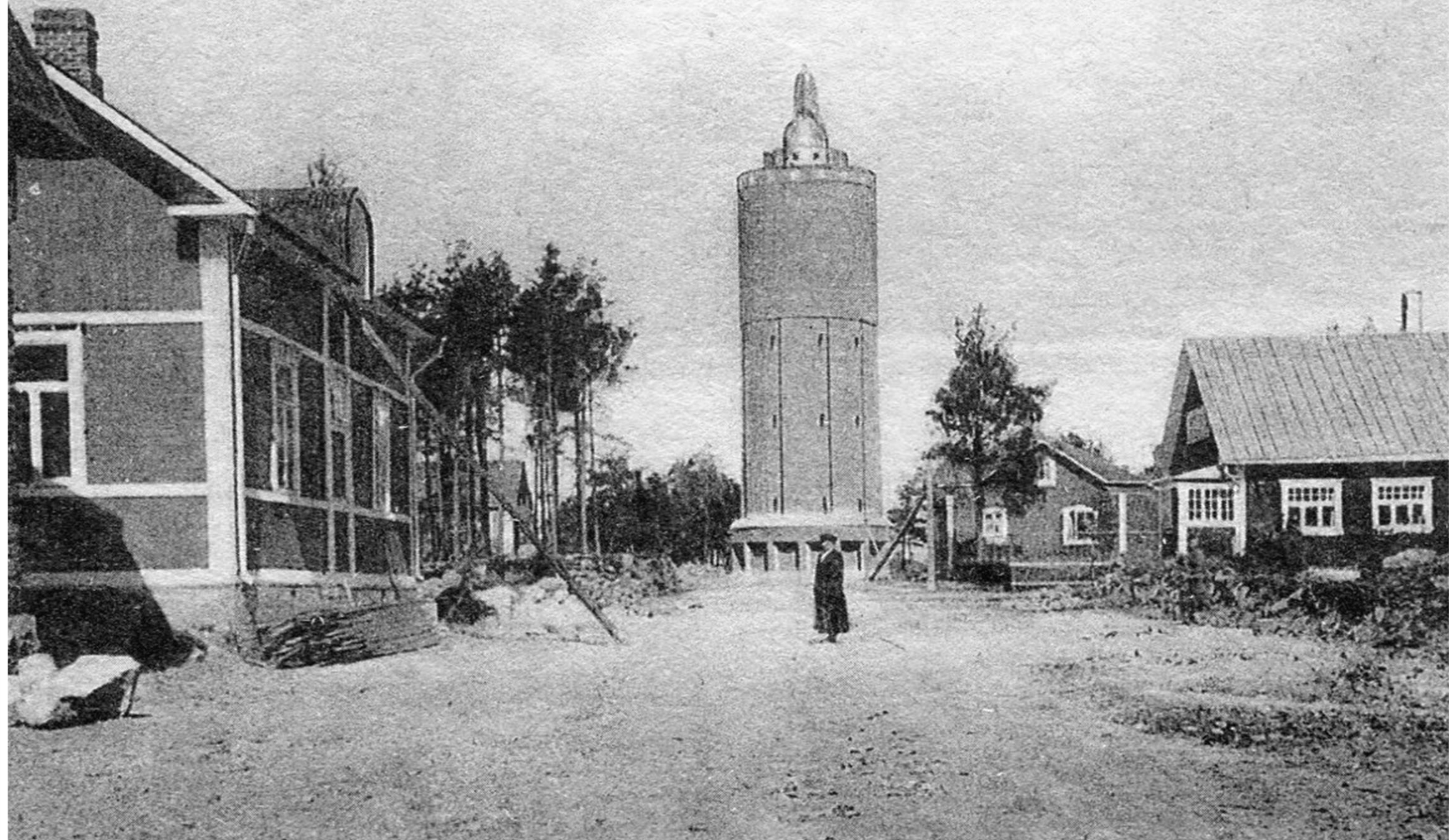

Hankkija

Gamlakarleby Jungfrustigen

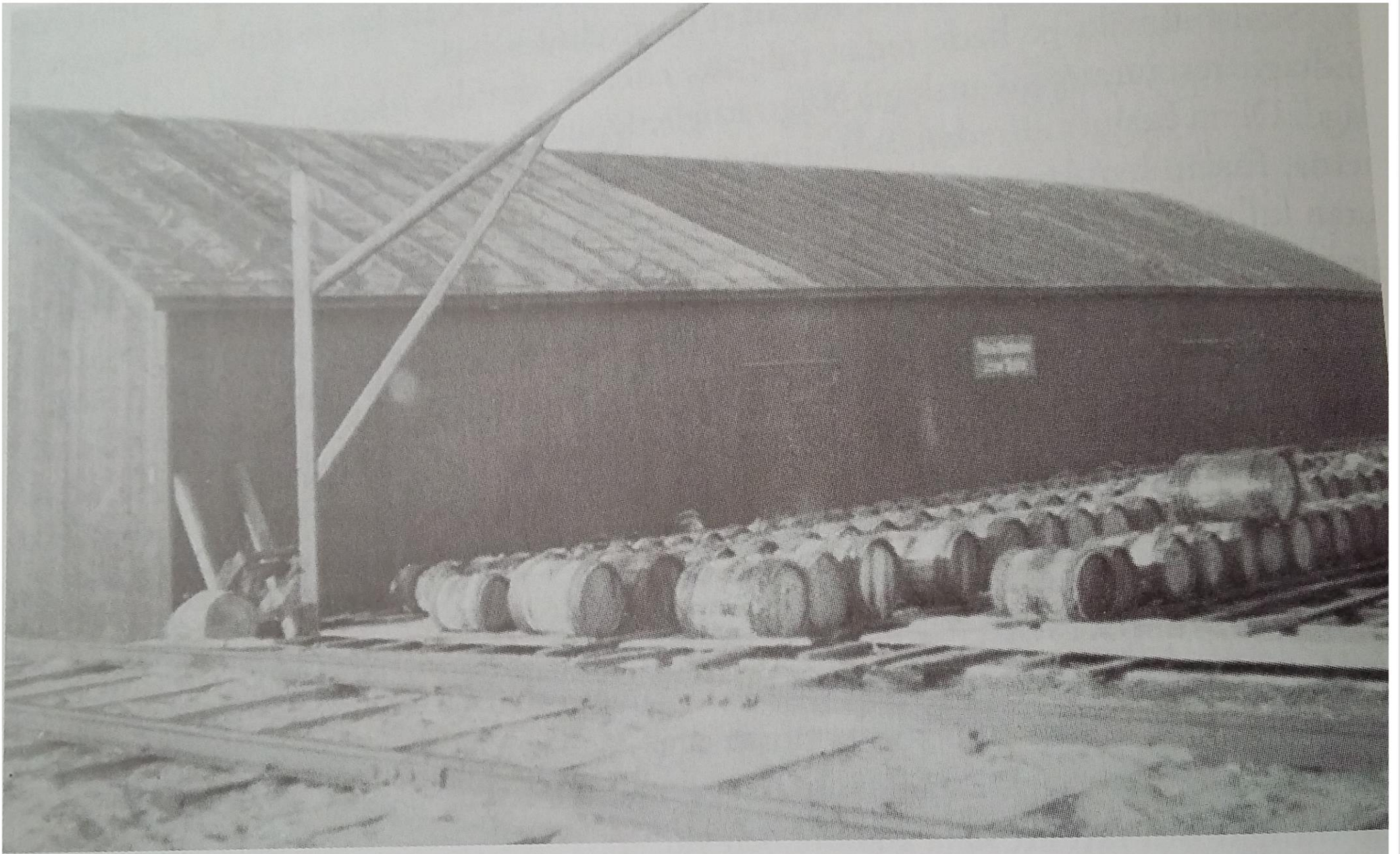
Kokkola Neitsytpolku

Fabriksgatan
Skrammelbacken 1960

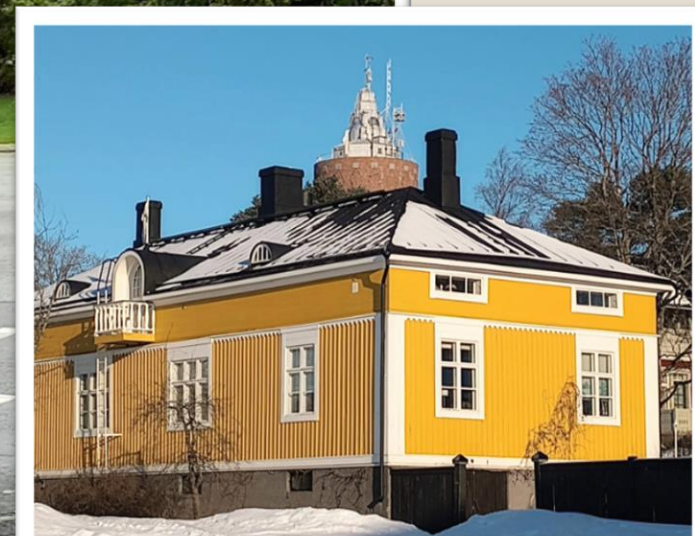
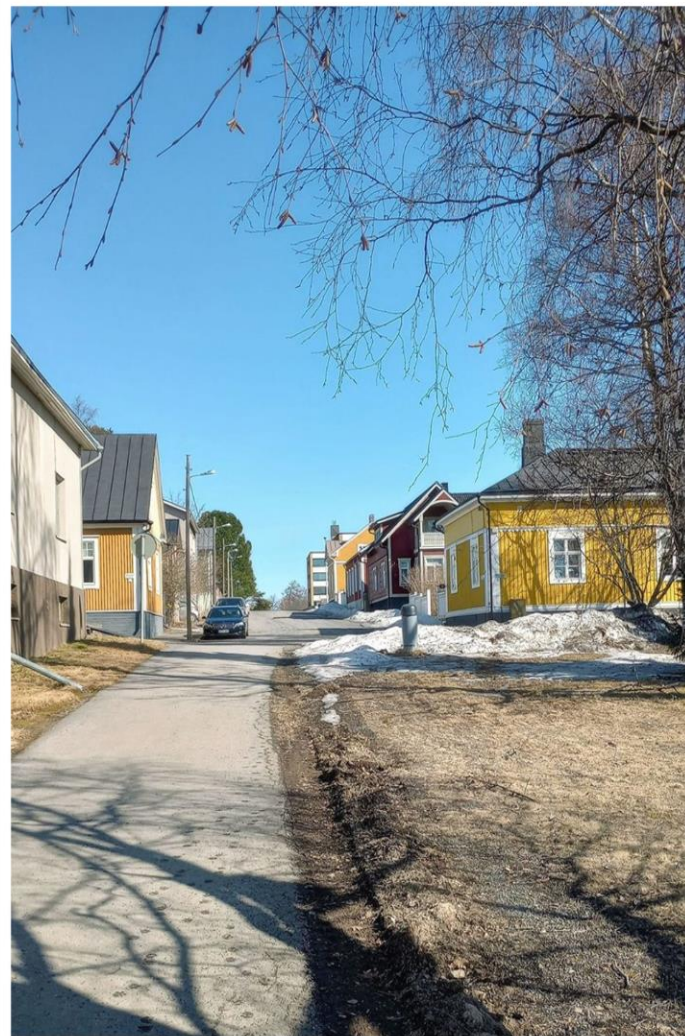

Tjärhovet, som låg invid järnvägsspåret till Yxpila på västra sidan om Skrammelbacken, var lastningsplats för tjäran. Bilden är från år 1912.

Fabriksgatan
Skrammelbacken

Fabriksgatan
Antti Salonens hus invid
Skrammelbacken

Matpaus på Aarne Syrjäs cementgjuteri invid Fabriksgatan

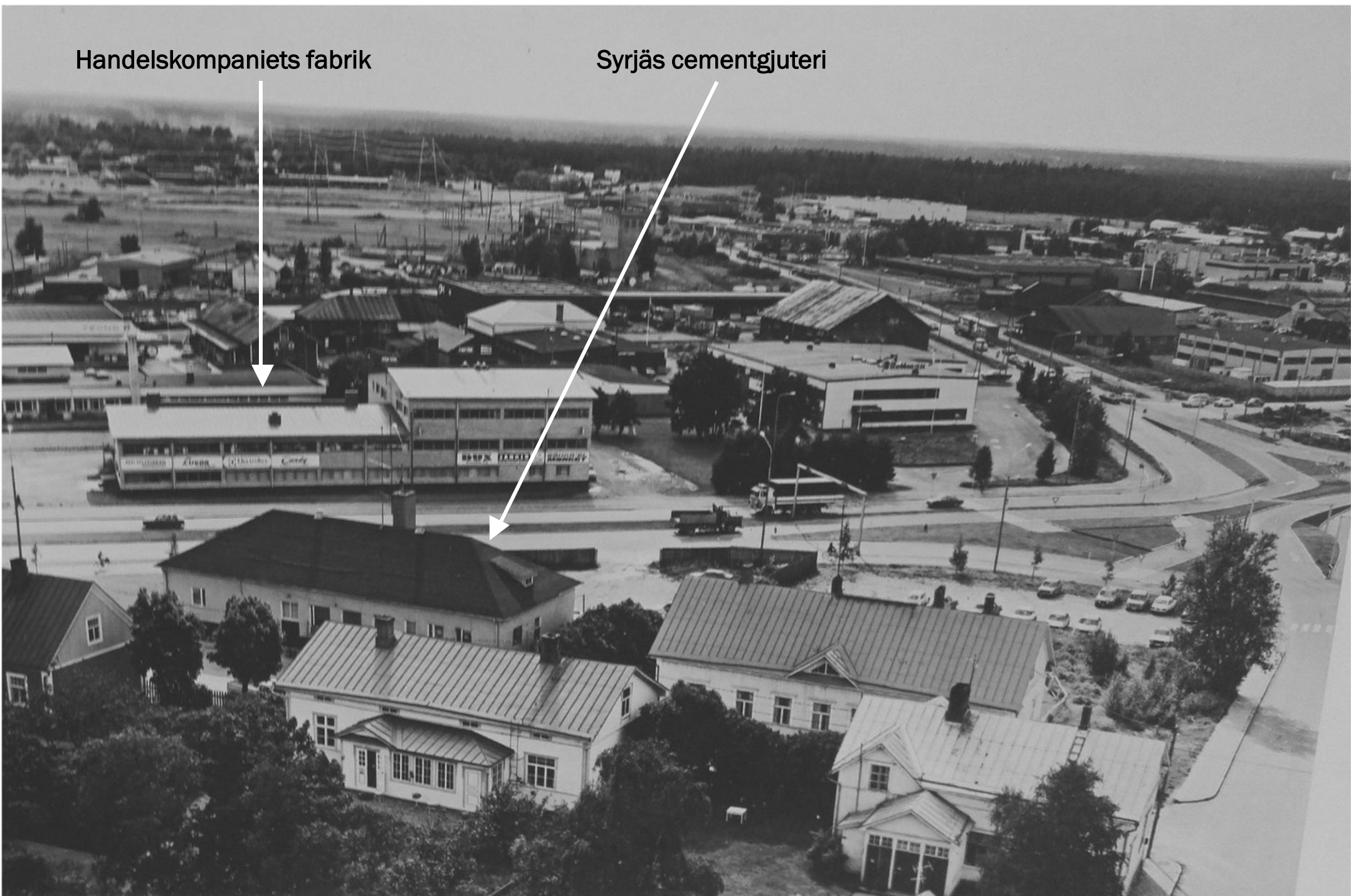
Ljum mjölk och smörgås
inlindat i smörpapper.
.. och arbetet fortsätter
med nya krafter.

Foto: Kristian Olaussen

Handelskompaniets fabrik

Syrjäs cementgjuteri

Allt sedan år 1933 har vi marknadsfört våra produkter under benämningen Oy KK, men fr.o.m. den 1. 7. 1970 kommer vi enheligt att övergå till ett nytt varumärke: FRAN-product - för modet fram. Det nya varumärket och slagordet FÖR MODET FRAM kräver en effektiv produktplanering och en hög kvalitetsnivå.

fran
TUOTE - PRODUCT

för modet
fram

Det nya slagordet utmanar oss att skapa kvalitetsmässiga modekläder — just sådana som ger belägg för att — FRAN — för modet fram.

fran för modet
fram

Till: AB GAMLAKARLEBY HANDELSKOMPANI

Ab Gamlakarleby Handelskompani

Nya fabriken på Tjärhovet 1960-1975
Sysselsatte som mest ca 120 personer

Edvin Franzén

Onni Långsveds verkstad
Kokkolan Liikenne Oy

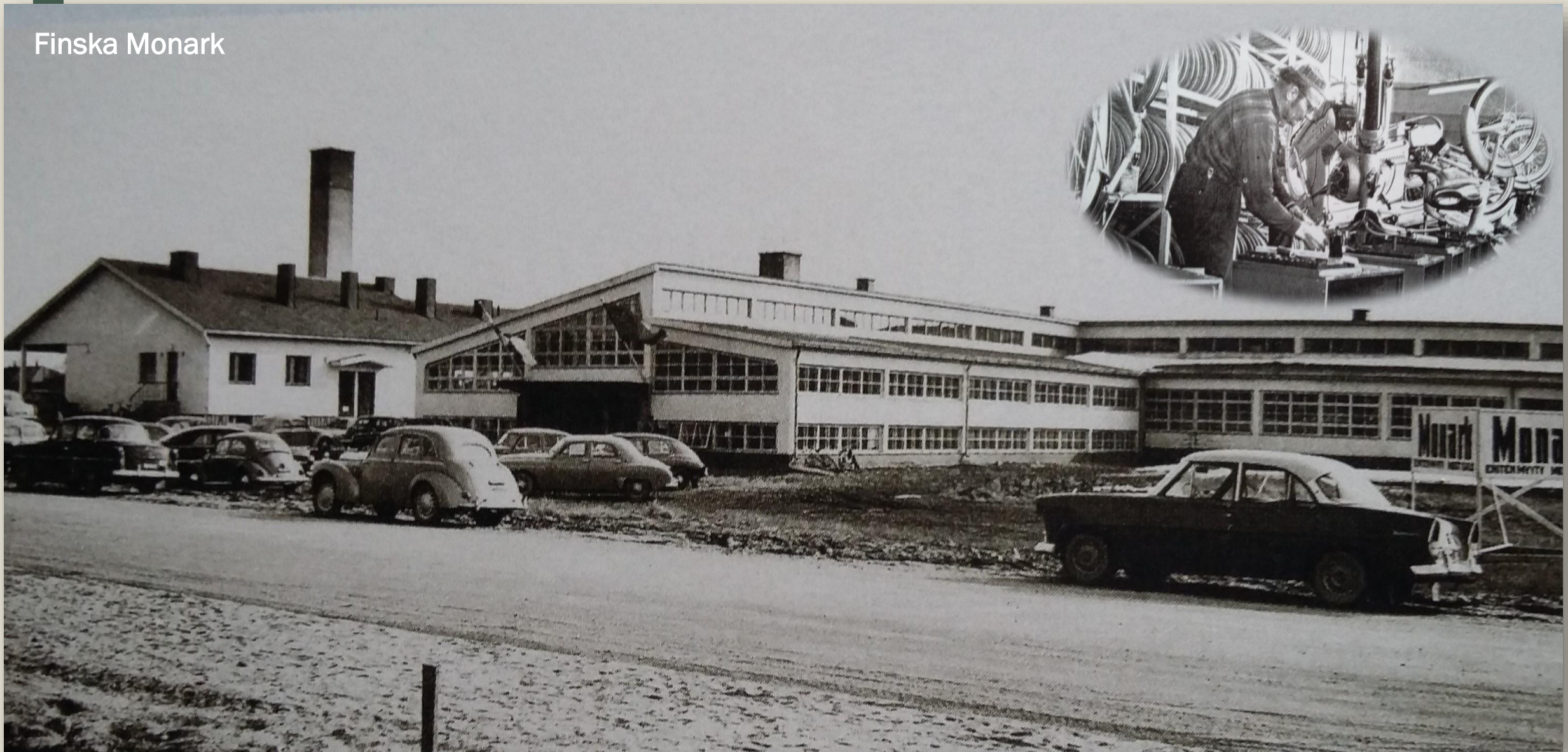
Renlund hade också båttillverkning i Kronoby. I nya och moderna utrymmen tillverkade man *Finnark* båtarna.

1958 – 1967
Cykelmonteringsfabrik

E.A. Renlund

Finska Monark

Eila Helén Oy

Exklusiv damkonfektion

f.d. Teli Oy

Fabriksgatan

1979

Eila Helén

Gamlakarleby Handelsläroverk

Auto-Man
Pehr Kåla

SOK:n vaatetustehdas Kokkolassa. Paitojen lisäksi tehdas valmisti suuria määriä farkkuja 1970-luvulla. Etualalla rakennus, joka alunperin oli köysitehtaan konttori. Kuvaushetkellä tiloissa toimi Auto-Haron kuorma-autojen huolto. SOK:n arkisto.

SOK:s skjortfabrik 1964

Suomen Köysitehdas Oy 1912

f.d. Auto-Haro
Nuv. Tyllis

Lastausköysitehdas ja kookosmatto-osasto

Konttori

Finska Repfabriken – 350 m lång

Finlands första Repslageri 1901

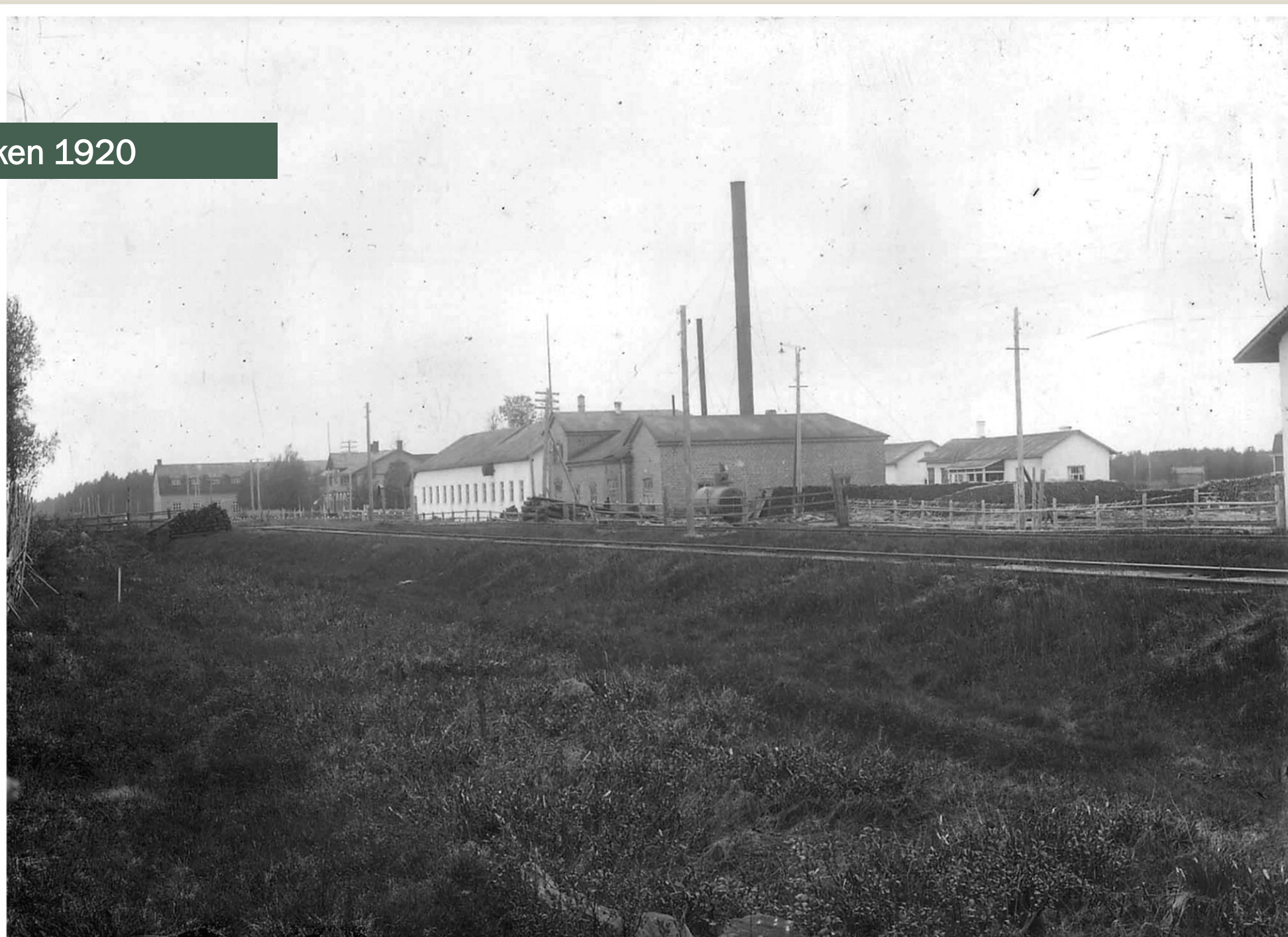

Branden 1910

Bröderna Pohjanpalo (Friis) Juhani, Tuomas och Matti grundade förutom metallverkstaden också ett repslageri utefter järnvägen mot Yxpila.

Dynamitfabriken 1920

Dynamitfabriken

Fabriken sprängde 21.2.1942
11 personer omkom

Yxpilavägens grind 1902
Grindvakt Matts Jakolin

Gamlakarleby
KORIKOJA
Pieni kaimaan löydä marjau alkä kl. 6.20. H. J. J.
Harava Doyar räudat ja Potasapianaa mää kaurat
Darväl stinut lasti. Har litydyt ledtant
E. & A. Axelqvist.
efter en alla. J. J. Pappa!

KPO 1963

KPO 1963

© OSUUSKAUPPA KPO

”Nya Tider”

Bild: Janne Rentola

© Hannu Moilanen

HESBURGER

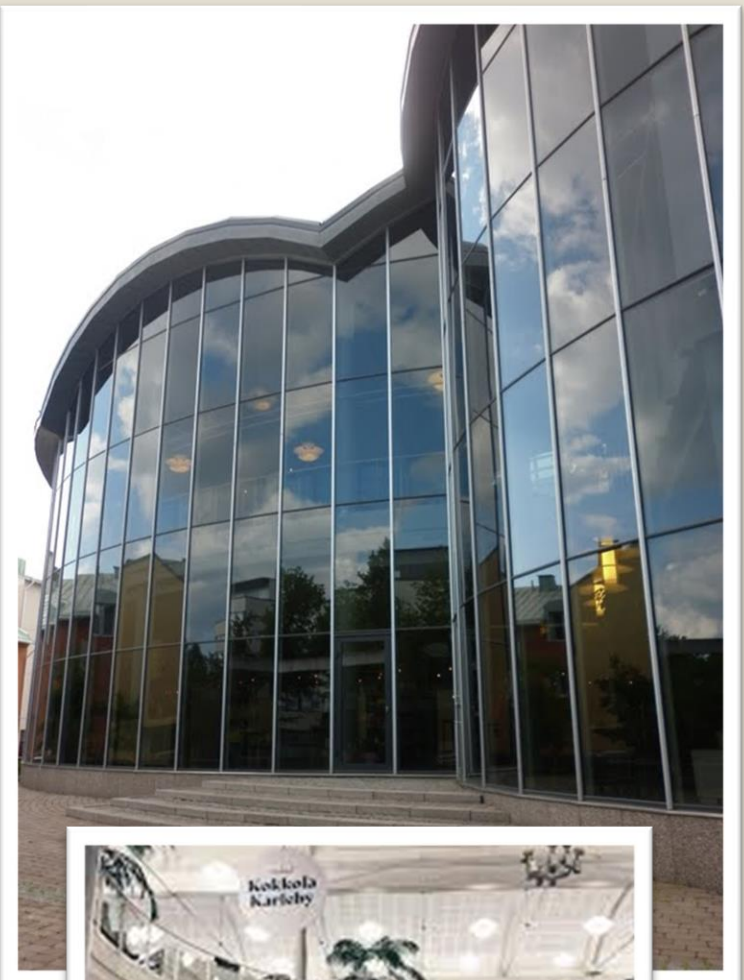
KU

Kuhkuzuyi

Kuhkuzuyi

Hankkija-backen 2021

KÄLLHÄNVISNING

Ett Företagsamt Folk, Leo Torppa, Keijo Jokinen,
Eero Huima, Toivo Sandkvist, Annikki Wiirilinna,
Kristina Ahmas, Gamlakarleby stads historia I-IV,
Museokuvat, Postkort, Karleby.fi, m.fl.

Bildresa i serien "Gatorna Berättar"

